

A vállalati szakkönyvtárakról

– alak- és funkcióváltások küszöbén

A profitszerző cégek, ipari vagy kereskedelmi vállalkozások szervezetében működő szakkönyvtáraknak kemény feltételeket kell teljesíteniük fennmaradásuk, illetve "megszüntette-megőrizve" típusú továbbfejlődésük érdekében.

A vállalati szakkönyvtárak kérdéséhez a külső szemlélő álláspontjáról kívánok hozzászólni. Pontosabban csak ez lehet az álláspontom, hiszen nem dolgozván soha szakkönyvtárban, nem érezhetem ma sem bőrömmön azt a szorítást, amit a kétségtelenül meglévő mai nehézségek, még inkább a jövőt érintő aggodalmak okoznak. Tulajdonképpen még a nehézségeket, az aggodalmakat sem merem néven nevezni, pusztán feltételezem létüket abból kiindulva, hogy miért éppen a vállalati szakkönyvtárak szférája lenne kivétel gondokkal küzdő könyvtárügyünk, sőt társadalmunk egészéből. Ezért előre is elnézést kérek esetlegesen téves megállapításaimért, a jövőt firtató helytelen okoskodásaimért; hogy mégis közreadom őket, azt csupán az mentheti, hogy alkalmanként egy laikus szempont vagy egy hibás tétel segíthet hozzá a helyes válasz megtalálásához.

A vállalati könyvtár dolga. Megfontolásaimat szándékosan a vállalati szakkönyvtárak körére korlátozom. Ugyanis véleményem szerint egyre kevésbé lehet egy kalap alá venni a szakkönyvtárakat, annak ellenére, hogy számos közös vonásuk van. Mindazonáltal olyan meghatározó esetükben az a társadalmi tevékenység, amelyet szolgálnak, hogy kizárólag ebbe a keretbe ágyazva lehet érdemlegeset mondani róluk. Tehát azokról a szakkönyvtárakról beszélek az alábbiakban, amelyek valamely profitszerző cég, ipari vagy kereskedelmi vállalkozás szervezetében működnek, s bevallott céljuk anyaintézményük eredményességének, vagyis pénzben mérhető hasznának fokozása. Ezzel mindjárt kimondtam a legfontosabbat: e szakkönyvtárak munkálkodását egyetlen szempont alapján lehet megítélni: hozzájárulnak-e, s mennyire járulnak hozzá a profitszerzéshez, vagyis a vállalat rendeltetése teljesítéséhez. A szakkönyvtár léte a jövőben nem az igazgató jóindulatától, hanem az általa hajtott haszontól fog függni. Ehhez képest minden megítélési szempont másodlagos, sőt elhanyagolható, elhanyagolandó. Kérdésesnek tartom például, hogy ezekre a szakkönyvtárakra egyáltalán vonatkozhat-e a könyvtári jogszabályalkotás, érvényesülhet-e irányukban a művelődési miniszter ágazati felelőssége. Értelmetlennek tartom, hogy ezeknek a könyvtáraknak az állományát az úgynevezett nemzeti dokumentumvagyon részének tekintsük. A vállalatoknak az a dolguk, hogy a bruttó nemzeti jövedelmet növeljék, s ehhez olyan eszközöket hasz-

náljanak fel, amelyeket a cél szempontjából hasznosnak ítélnék. Ha hasznos eszköznek látszik a szakkönyvtár, hát igénybe veszik, s fenntartják addig, ameddig szükség van rá. Azt hiszem, ezt a csúnyán materialista, érdekközpontú alapállást minden vállalati szakkönyvtárosnak tudomásul kell vennie, s ennek megfelelően kell viselkednie. Egészen durva példával élve: ha a szakkönyvtár bizonyos állományrészei fölöslegessé váltak, a szakkönyvtárosnak nem azon kell törnie a fejét, hogy miképpen tehetné őket nemzeti kincssé, hanem azon kell igyekeznie, miképpen szabadulhatna meg tőlük úgy, hogy ebből a vállalatnak a lehető legnagyobb anyagi haszna származzék.

A szakkönyvtár léte a jövőben nem az igazgató jóindulatától, hanem az általa hajtott haszontól fog függni

A vállalati könyvtár társadalmi közege. Ha a vállalati szakkönyvtárak jövőjéről elmélkedünk, először is azt a kérdést kell feltennünk, milyen is lesz az a színtér, amelynek szereplői lesznek. Egyesek szerint megindult a gazdasági reform vagy modellváltás, mások szerint még nem. Annyi mégis bizonyosnak látszik, hogy a java még előttünk áll. Olyannyira, hogy még nem is tudjuk igazán elképzelni azt az üzleti, azaz ipari és kereskedelmi életet, amely szakkönyvtárainkra vár. Mendemondák vannak, különféle reformelképzelések keringenek. Mindezekből egyelőre két következtetést vonhatunk le. Az egyik az, hogy valamiféle piacgazdasági modell, tehát az iparilag fejlett országok példája lebeg a reformerek szeme előtt; a másik az, hogy sokkal színesebb, változatosabb formákban fog zajlani az üzleti élet: a nagyvállalatok száma, s talán jelentőségük is csökken, rendkívüli módon megszorodnak a közép-, de különösen a kisvállalkozások, s ezek a kisebb formációk amilyen könnyen létrejönnek, épp olyan könnyen meg is szűnnek, hogy aztán ismét újak alakuljanak. Tehát egy dinamikus, folytonos változásoknak kitett és változásokon átmenő gazdaság lesz az információkra éhes megrendelő, de amely az információért csak annyit lesz hajlandó fizetni, amennyit az megér neki. Sem a vállalati mobilitás, sem az információ áruként

való kezelése nem előnyös a korábbi, letűnőben lévő gazdasági rendszerben kifejlődött, hagyományos szakkönyvtári rutinok számára.

A szakkönyvtártól az információs ellátás felé. Valószínűnek látszik, hogy az üzleti élet kavalkádja széles szereplőgárdájának messze nem lehet egységes receptet kínálni arra, miképpen juthat hozzá a számára szükséges, mert létfontosságú információkhoz. Ebből az is következik, hogy a vállalati szakkönyvtár, mint olyan, nem minden vállalatnak jelent megoldást. Nem lesz érvényes már az az arany szabály, hogy kis vállalat – kis könyvtár, közepes vállalat – közepes könyvtár és nagy vállalat – nagy könyvtár. Sőt az is lehetséges, hogy a vállalati szakkönyvtár terminust csak jobb híján fogjuk használni a vállalati információellátás eszközeinek megjelölésére, hiszen könnyen elképzelhető, hogy egy olyan széles spektrum alakul ki ezen eszközök közül, amelyek egyik szárnyán az információs ügynökre vagy információs mérnökre, vagy az információs felelősre hárul a korábbi szakkönyvtár érdemi funkciója, a másik szárnyán pedig a vállalati átfogó információs rendszer egyik elemeként működik a helyi és külső információs forrásokat hasznosító szakkönyvtár. A vállalat fogja eldönteni, milyen megoldást választ információellátásának biztosítására, s erre nem valamiféle rendelet, divat, szokás vagy presztízs, hanem a piac fogja kényszeríteni.

Sem a vállalati mobilitás, sem az információ áruként való kezelése nem előnyös a korábbi, letűnőben lévő gazdasági rendszerben kifejlődött, hagyományos szakkönyvtári rutinok számára

A fentiekből következően azt hiszem, hogy egyfelől a vállalati szakkönyvtárak számának komoly csökkenésével kell számolnunk, másfelől az erősen információigényes, saját kutató-fejlesztő tevékenységet, intenzív marketingmunkát kifejtő vállalatoknál (s egyáltalán nem mondom, hogy ezek kizárólag nagyvállalatok) a szakkönyvtárak rohamos fejlődését várhatjuk. S természetesen lesz egy köztes mezőny is, amelyre ez is, az is, de legfőképpen talán a hagyományos forma tehetetlenségi erőből vezérelt továbbélése lesz a jellemző. Ami bennünket érdekelhet, az a két végét.

... a vállalati szakkönyvtárak számának komoly csökkenésével kell számolnunk

Egy zsákutca. Az információs igények saját szakkönyvtárral való lefedésének követelményét annak a fényében is érdemes felülvizsgálni, hogy igen sok, kisebb-nagyobb vállalkozás saját maga nem folytat kutató-fejlesztő tevékenységet; a gyártás folyama-

tosságának fenntartásához, a tmk-szolgáltatáshoz, az ügyvitelhez stb. szükséges kézikönyvek és egyéb, a munkahelyeken szükséges segédletek együttesét oktalanság volna szakkönyvtárnak nevezni. Ezeknek a vállalatoknak főleg piaci, kereskedelmi, esetleg gyártmányfejlesztési információkra van szükségük, amelyeket célszerűbben szerezhetnek be az ilyen igényekre felkészült vagy felkészítendő nyilvános forrásokból. Nem tartom igazán jövőt ígérő útnak az elmúlt években erőltetett megoldást – minden sikeres ellenére sem –, amely a kis- és középvüzemeknél a vállalati szakkönyvtár és a szakszervezeti közművelődési könyvtár összevonásával próbálja menteni a menthetőt, az egyikkel igazolva a másik jogát a léthez és viszont. Az eredmény – attól félek – csak a könyvtártechnikai-adminisztratív elvárásokat elégítette ki, s az ilyen öszvér könyvtárak nem azzal büszkélkednek, hogy könyvtáraik érdemi információkat nyújtanak a vállalati feladatok teljesítéséhez, hanem hogy tökéletes raktári rendet tartanak, hibátlanul vezetik a leltárat, sőt még a katalógusokat is naprakészen szerkesztik. Ez azonban nem az a fajta szakkönyvtár, amelynek a jövőben egyedül van létjogosultsága.

Nem tartom igazán jövőt ígérő útnak az elmúlt években erőltetett megoldást ..., amely a kis- és középvüzemeknél a vállalati szakkönyvtár és a szakszervezeti közművelődési könyvtár összevonásával próbálja menteni a menthetőt

Az információ megrendelése vagy saját információs szervezet. Ha nem tekintjük szinonimának többé, mint ahogy nem is tekinthetjük a szakkönyvtárakat és az információellátást, akkor nem esünk kétségbe, ha valamely vállalatnál nem leljük a műszaki szakkönyvtár címkejű részleget. Ha ugyanis a vállalati érdek szempontjából csakis és kizárólag az információellátás számít, akkor sok kis és közepes vállalkozás nagyon is meg fogja gondolni, hogy saját szakkönyvtár fenntartásával oldja-e meg információszükségletének kielégítését. S nem fog-e inkább külső forrásokra támaszkodni akár úgy, hogy saját munkatársai veszik igénybe ezeket, akár úgy, hogy e forrásoktól megrendeli az átcsomagolt információt, akár pedig úgy, hogy információs ügynökök közvetítésével jut az információhoz. Ez a megoldás természetesen égető kérdésként veti fel a finanszírozás kérdését, vagyis azt, hogy milyen mértékben osztozik az információ felhasználója és az információs forrás fenntartója a költségeken, s milyen formában realizálódik az anyagi hozzájárulás (fenntartási átalány, rendszeres támogatás, költségtérítés, piaci ár stb.).

Az igazán információéhes, önálló kutató-fejlesztő munkát végző vállalkozások aligha mondhatnak le azonban arról, hogy ne legyenek saját információs forrásaik. Náluk azonban a hagyományos szak-

könyvtár föltételezhetően számos változáson megy át. E változásokba az is beleértendő, hogy a szakkönyvtár, mint a vállalati infrastruktúra eleme, külső megjelenésében is felértékelődik. A vállalat telepének középpontjába kerül, vagy az igazgatási, kutatási, fejlesztési tevékenységet befogadó épület kimelt helyére. Úgy, hogy könnyen meg lehessen közelíteni minden irányból, sőt a közlekedési utak rajta vezessenek keresztül. Méreteiben is megnő, bútorzata, belsőépítészeti kialakítása esztétikai minőséget is hordoz, s pusztá dokumentumraktárból kellemes, szellemi aktivitásra és eszmecserére ösztönző környezetté válik. Külső megjelenésében jobban fog hasonlítani egy közművelődési könyvtárhoz, semmint egy tanulószobához. A számítógépes és telekommunikációs technika segítségével hatókörét szinte korlátlanul kiterjeszti, s azáltal, hogy messzemenően támaszkodhatik külső információforrásokra, jelentősen lecsökkentheti és a legkeresettebb, legszükségesebb dokumentumokra szoríthatja saját állományát. (A vállalati mérlegben egyébként minden négyzetméternyi alapterület bérleti díja vagy amortizációs összege számít, s ez is gátat szab a szakkönyvtári állomány korlátlan növekedésének.)

A szakkönyvtárnak akkor lesz jövője, ha minél teljesebben integrálódik a vállalat ... információs rendszerébe

Ugyanakkor nem valószínű, hogy a vállalati szakkönyvtár – még legteljesebben kifejtett formájában sem – közvetlen kapcsolatot nyerjen a vállalat legfelső vezetéséhez. A szakkönyvtárnak akkor lesz jövője, ha minél teljesebben integrálódik a vállalat kutatási-fejlesztési, termelési, marketing, számviteli, termelésirányítási stb. információs rendszerébe. Ezt – kedvünk szerint – felfoghatjuk a szakkönyvtár rangvesztésének, de megnövekedett presztízsének is.

Szakkönyvtárosból információs menedzser. A szakkönyvtáros pedig válaszáut előtt áll. Kijelentheti magáról, hogy ő csak a könyvtárral hajlandó foglalkozni, csak a könyvtári technológiához ért, vagy pedig azt mondja, ő az információs szakember, akinek az a mestersége, hogy az információáramlást megszervezze, menedzselje és működtesse a vállalati stratégia elemeként. Az előző esetben számolnia kell azzal, hogy háttérbe szorul, s egyre inkább bár hasznos, de adminisztratív munkaerőnek fogják tekinteni, az utóbbi esetén azonban megnyílik előtte a lehetőség, hogy a vállalat vezérkarába kerüljön. Természetesen ennek megvannak a szakképzettségi (a második szak elemi követelmény!) és tehetségbeli feltételei; most azonban, amikor a szakkönyvtárak jövőjét vizsgáljuk, a legmesszebbre kell tekintenünk, s a szakkönyvtárosság maximális kifizetési esélyeit kell számba vennünk. Az információs szakemberré váló szakkönyvtáros, az információs menedzserrel

váló szakkönyvtárvezető nem szorítja be szakmai karrierjének pályáját a vállalati könyvtár falai közé, hanem a vállalat teljes információs rendszeréért viselt felelősséget célozza meg. Minden valószínűség szerint a hazai könyvtárosképzésnek is le kell vonnia az ebből adódó következtetéseket. Jól tenné, ha például venné az amerikai, az angol vagy a skandináv oktatási gyakorlatot, s mielőbb áttérne szakkönyvtárosok helyett információs menedzserek képzésére, lehetőleg a közgazdasági és a műszaki egyetemeken; ezzel megnövelhetné az egész szakma karriersanszait.

Az információs szakemberré váló szakkönyvtáros ... nem szorítja be szakmai karrierjének pályáját a vállalati könyvtár falai közé

Információs ügynökök a láthatáron. Előbb-utóbb föltételezhetően nálunk is megjelennek az információs ügynökök, akik először talán mellékfoglalkozásban, utóbb egyéni vállalkozókként fogják a különféle vállalatok információs megrendeléseit teljesíteni. Soraikba eleinte valószínűleg a hagyományos intézmények legmozgékonyabb, szakmailag jól felkészült, a nagyobb jövedelemért egzisztenciális kockázatot is vállaló munkatársai jelentkeznek, majd később bevett szabadfoglalkozási ággá nőheti ki magát ez a mesterség. Mindenesetre az információs ügynök tevékenységének előfeltétele, hogy szilárd, jól működő és magas színvonalú szolgáltatásokat nyújtani képes, nyilvánosan hozzáférhető információs szervezetek létezzenek az országban. Az információs ügynökök elsősorban a saját információs szervezettel nem rendelkező vállalatok partnerei lesznek, de esetenként igénybe vehetik szolgáltatásaikat maguk a vállalati információs szervezetek is.

Az információs ügynökök elsősorban a saját információs szervezettel nem rendelkező vállalatok partnerei lesznek

A szemléletváltás szükségessége. A szakkönyvtárosnak, vagy nevezzük most már információs mérnöknek, menedzsernek vagy szakembernek, gyökeres szemléletváltozáson kell átmennie, a szakkönyvtár szerepének és vállalatban belüli helyének megváltozásából következően. Hadd hozzak fel egy közművelődési könyvtári analógiát. Előírták régen a közművelődési könyvtáraknak, hogy nevelési, tudatformálási funkciójukat direkt módszerekkel valósítsák meg, s elvárták tőlük, hogy részt vegyenek a társadalmi tudat, s benne az egyéni tudatok pozitív irányú megváltoztatásában, függetlenül attól, hogy e tudatok meg akarnak-e változni, s maguk milyen irányt tekintenek pozitívnak. Időbe telt, amíg ez a

könyvtárfilozófiai-könyvtárpolitikai koncepció átváltott a tényleges társadalmi és egyéni szükségletek kielégítését megcélzó koncepcióvá. Valami hasonlót látok – lehet, hogy csak optikai csalódás – a szakkönyvtárak terén is. Kiindulva abból a kétségtelenül vitathatatlan tényből, hogy az üzleti (ipari, kereskedelmi) tevékenységhez információra van szükség, létre is hozták valamennyi vállalatnál a szakkönyvtárat, s rábízták, hogy mozdítsa elő a műszaki fejlesztést, a gyártmányfejlesztést, általában a szakirodalmi informálódást. Holott a vállalatban belül körülbelül annyira függött a műszaki haladás a szakkönyvtártól, mint a társadalom tudati fejlődése a közművelődési könyvtáraktól. A lelkiismeretes szakkönyvtáros is könnyen kerülhetett abba a helyzetbe, hogy magára vette a felelősséget az információs igények megjelenéséért vagy meg nem jelenéséért, az információk hasznosulásáért vagy parlagon heveréséért. Holott az újító általában nem azért újít, mert eléje tálták a szakirodalmat, hanem mert anyagi érdeke (no legyen, meg kreativitása is) a probléma meglátására és megoldására ösztönzi. Az anyagi érdekek, de még a kreativitás is leginkább pedig a piaci viszonyok tiszta érvényesülése esetén hat. Tehát nem a szakkönyvtár segíti közvetlenül a műszaki fejlődést és a profit növelését, hanem a gazdasági viszonyok, s most már nyilván látszik, nagy hibát követtünk el, amikor másodlagos, harmadlagos tényezőkre – mint amilyenek például a szakirodalmi ellátás eszközei – bízunk az ösztönző szerepet. A rend helyreállításával a szakkönyvtáros mentesül egy illuzorikus elvárás nyomasztó terhetől, de annál komolyabb és reálisabb felelősséget kell magára vállalnia a piaci tényezők keltette vállalati információs igények kielégítésében.

Nem a szakkönyvtár segíti közvetlenül a műszaki fejlődést és a profit növelését, hanem a gazdasági viszonyok

A hazai és a külföldi információs infrastruktúra. Attól félek, szakkönyvtáraink mai gyakorlatát a nemzetközi élvonal messze meghaladta. Azoknak az összefüggéseknek a fényében, amelyekre a fentiekben utaltam, ezen nem is lehet meglepődni, sőt természetesnek kell venni. A hazai reformfolyamatok, a társadalmi és gazdasági modellváltás keretében, hatására, eredményeképpen, s arra remélhetőleg szerény mértékben visszahatva indulhat el a szemléletváltás folyamata, amelynek során a szakkönyvtárosból információs menedzser válik, a szakkönyvtár pedig integrálódva feloldódik a vállalati információs rendszerben. E folyamatot igen nagy mértékben befolyásolja egyfelől az információs technológia fejlődése, másfelől a hazai és a külföldi, nyilvános könyvtári és információs forrásközpontok szolgáltatásainak alakulása. Hadd foglalkozzam röviden csak ezzel az utóbbi tényezővel, mivel azt hiszem, nem az én dolgom most tudományos-fantasztikus regényt

írni. (Bár az igazság az, ha a nemzetközi szakirodalomban tükröződő műszaki eredményeket és az élenjáró külföldi technológiát a hazai viszonyok hátterére vetítve írnám le, nem járnék túl messzire a sci-fi műfajától.)

A szakkönyvtárak jövőbeli helyzetét ... a piac fogja meghatározni

Amennyire hangsúlyoztam, hogy a vállalati információs rendszerek, s bennük a szakkönyvtárak jövőbeli helyzetét nem elvont követelmények, a módszertani központok vágyálmái, a főhatóságok irányelvei és a könyvtárosok törekvései, hanem a piac fogja meghatározni, legalább annyira hangsúlyoznom kell azt is, hogy a vállalati információs rendszer – legyen ez csupán egy információs megbízott dolga vagy egy bonyolult szervezete – teljesítőképessége jórészt azoktól a forrásoktól és szolgáltatásoktól függ, amelyek részben közpénzekből, részben üzleti alapon működnek. Lehet, hogy megint igazságtalan leszek, de mintha a magyar információs igények egyelőre megbízhatóbb szolgáltatókra lennének a külföldi forrásközpontokban, mint a hazaiakban, vagy pontosabban: könnyebb online kapcsolat révén hozzáférni a legváltozatosabb külföldi adatbázisokhoz, mint a néhány hazaihoz. Főleg azért, mert még fejlődésük kezdeti stádiumában vannak, s a telekommunikációs problémák igencsak megnehezítik igénybevételüket. Ezért a magyar információs politikának első és legfontosabb feladatáként minden erővel fejlesztenie kell az információs infrastruktúra kulcsintézményeit, beleértve a működés műszaki feltételeit is. A vállalati információs rendszerek szempontjából létfontosságuk a külső kapcsolatok és a telekommunikációs csatornák. A beruházások optimalizálása érdekében célszerűnek látszik azonban tekintettel lenni a fizetőképes információkeresletre, s valóban csak a legalapvetőbbnek minősülő szolgáltatások esetében eltekinteni a közvetlen megtérülés következményétől. Nagyobb szerephez juthatnak az egyetemi könyvtárak és a vezető közművelődési könyvtárak ebben az információs hálózatban, s elképzelhető az is, hogy fejlesztésük és fenntartásuk költségeihez a központi és helyi állami forrásokon túlmenően az érdekelt üzleti szervezetek is hozzájárulnak a közvetlen szolgáltatásokért fizetett térítéseken felül is.

A vállalati információs rendszerek szempontjából létfontosságúak a külső kapcsolatok és a telekommunikációs csatornák

Azok előtt, akik régebben működnek e szakmában, a fentiek felidézhetők az 1968-as, úgynevezett gazdaságirányítási reform egyik tételét, mely szerint a vállalatok maguk felelősek informáltságukért. Két-

ségtelen, hogy fejtegetéseim erre mennek vissza, de meg is haladják ezt az álláspontot. Ugyanis szó sincs már arról, hogy a vállalatokat bármi másért felelőssé lehetne tenni, mint a piac által igazolt eredményes működésükért; s ezért éljükkel fognak felelni. Ebből az alapállásból kell döntenünk arról, szükségük van-e információkra, s hogyan szerzik be őket. Fontosabb azonban a másik oldal, vagyis hogy legyen honnan beszerezni a szükséges információkat, mert az információs önellátásra való berendezkedést csak néhány igen intenzív kutató-fejlesztő munkát végző

vállalat engedheti meg magának. Ám ha jól belegondolunk, voltaképpen ők engedhetik ezt meg legkevésbé maguknak, ha az önellátást úgy akarnánk felfogni, hogy eltekint külső információforrások igénybevételétől.

Ezzel bezárult a kör. A vállalati információs rendszer hatékony működésének létfeltétele a hazai és a nemzetközi információs infrastruktúra. A vállalati és a nyilvános szféra feladatmegosztásának és együttműködésének érdekviszonyai, formái és lehetőségei azonban már egy másik elmélkedés témái lehetnének.

Az Országos Műszaki Könyvtár ÚJ, INGYENES SZOLGÁLTATÁSA: ANGOL NYELVŰ KÉZIKÖNYVEK KOMPAKTLEMEZEN!

A The New Grolier Electronic Encyclopedia

a nyomtatott formában 10 000 oldalas, több mint 30 000 szócikket
tartalmazó **Academic American Encyclopedia** szövegére épül.

- Gyors,
- széles körű és rugalmas,
- a szövegben bárhol előforduló szavak szerinti keresési lehetőséggel.

Microsoft Bookshelf

egész könyvtárra való nagyszótárat, adattárat és
szerkesztői-szerzői segédletet tartalmaz:

Roget's II. Electronic Thesaurus,
kifejezések meghatározásaival, szinonimáival és rokon értelmű
kifejezésekkel,

American Heritage Dictionary,
a szavak jelentésének meghatározásával és az erre épülő

Houghton-Mifflin Spelling Verifier and Corrector,
a szavak helyesírásának, elválasztásának automatikus
ellenőrzésére,

The World Almanac and Book of Fact,
több mint egymillió tényadattal,

Chicago Manual of Style,
szerkesztési szabályokkal és tanácsokkal.

Részletes felvilágosítással készséggel állunk rendelkezésére:

OMK Olvasószolgálat
Telefon: 138-4900
Cím: Budapest VIII., Múzeum u. 17.
Telex: 224944 omikk h

